

Lausunto

12.01.2021

Asia: VN/15033/2019-LVM-90

Liikenteen automaation lainsäädäntö- ja avaintoimenpidesuunnitelma

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Rakennusteollisuus RT ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta liikenteen automaation toimenpide- ja lainsäädäntösuunnitelmaksi.

Rakennusteollisuus RT ry:n näkökulma liikenteen automaation edistämiseen liittyy lähinnä maantie- ja rautatieliikenteen sekä tietoliikenteen fyysiseen infrastruktuuriin.

Liikenteen automaation edistäminen on tavoite, jossa liikenteen käyttäjät, liikennevälineet, fyysinen infrastruktuuri sekä automaattisen liikenteen mahdollistavat ohjelmisto- ja tietoliikennesuorat muodostavat yhden yhteisen kokonaisuuden.

Luonnoksessa esitettyjen tavoitteiden toteutuminen edellyttää, että kaikki edellä mainitut osa-alueet tulevat otetuksi huomioon. Asetettuihin tavoitteisiin ei ole mahdollista päästä, mikäli esimerkiksi liikenneverkkojen fyysinen infrastruktuuri ei mahdollista tehtyjen prosessi-, ohjelmisto- ja tietoliikennesuorituksen mukanaan tuomaa tehostamispotentiaalia.

Tieliikenne

Suurin osa maassamme tapahtuvasta liikennesuoritteesta hyödyntää tieverkkoa. Tieverkko on lähes kaikissa tapauksissa myös osa matka- ja kuljetusketjuja. Maantieliikenteen automaation edistämällä on näin ollen saavutettavissa suurimmat hyödyt.

Maantieliikenneverkolla tapahtuvan automaattisen liikenteen edistäminen edellyttää toimivaa ja välityskyvyltään riittävää fyysistä infrastruktuuria.

Kun halutaan edistää automaattiajtoa (merkityksellisen ajan eli tunnista ylöspäin) pitkien etäisyyksien maassa, edistetään tavoitteeseen pääsyä mahdollistamalla turvallinen ja sujuva liikenne erottamalla eri nopeuksilla kulkevat ajoneuvot (raskas liikenne ja henkilöliikenne) omille kaistoilleen. Tämä edellyttää kahta kaistaa suuntaansa eli käytännössä nelikaistaista moottoritie- tai moottoriliikennetietasoisia pääväyliä.

Riittävän tasoiseen ja toimivaan fyysiseen infrastruktuuriin liittyvät myös kattavat tiemerkinnot sekä liikennemerkkit ja muu telematiikka.

Suomen olosuhteissa maantieverkolla tapahtuva automaattinen liikenne edellyttää kehittyneitä ja dynaamisia maantieverkon päivittäisen hoidon ja ylläpidon toimintaprosesseja.

Automaation täysmääräinen hyödyntäminen edellyttää päivittäishoidolta talvella riittävää liukkaudentorjuntaa ja lumenaurasta sekä liikennemerkkien ja tiemerkinnotien näkymistä, jotta ajoneuvojen järjestelmät kykenevät ne havaitsemaan. Kesällä automaation hyödyntäminen puolestaan edellyttää mm. hyväkuntoisia päällysteitä ja tiemerkinnotia sekä riittävästä kuivatuksesta huolehtimista (kallistukset, sivuojat, jne.).

Raportin sivulta 21 alkavassa kappaleessa käydään läpi keskeiset tavoitteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Mukana on lukuisia kehittämistoimia ja pilotteja, jotka edistävät mm. älykästä liikkumista ja ovat edellytyksenä myöhemmille älykkään liikenteen investoinneille. Näiden hankkeiden rahoittaminen RRF-paketista olisi sekä Suomen kestävä kasvun ohjelman tavoitteiden että komission maakohtaisten suositusten mukaista. Pilottihankkeiden rahoitustarve kohdistuu useissa tapauksissa vuosille ennen vuotta 2026, joka on RRF-rahoituksen käytön takaraja. Rakennusteollisuus RT ry esittääkin, että näitä hankkeita rahoitettaisiin osana Suomen kestävä kasvun ohjelmaa.

Raideliikenne

Myös automaattisen raideliikenteen edistäminen edellyttää fyysisen infrastruktuurin riittävää välityskykyä ja hyvää kuntoa.

Riittävään välityskykyyn päästään satsaamalla digitaliseen ERTMS-järjestelmään sekä fyysisen infrastruktuurin kattavuuteen, kuntoon sekä oikein ajoitettuihin ja riittäviin radanpidon toimenpiteisiin.

ERTMS-järjestelmään siirtymistä ollaan edistämässä Digirata -hankkeen avulla. Rakennusteollisuus RT ry kannattaa Digirata -hankkeen sisällyttämistä Suomen kestävä kasvun ohjelmaan. Hankkeen avulla on mahdollista nostaa raideliikenteen kapasiteettia huomattavasti, mikä osaltaan kannustaa raideliikenneinvestointien tekemistä jatkossakin. Mitä kattavampi ja joustavampi raideliikenne Suomessa on, sitä paremmat mahdollisuudet meillä on myös siirtää ihmisiä ja rahtia maanteiltä rautateille.

Nykyisten yksiraiteisten rataosuuksien parantaminen kaksiraiteisiksi, ainakin vilkkaimmin liikennöidyillä verkon osilla, edistää raideliikenteen automaatiota. Olemassa olevasta rataverkosta on myös pidettävä huolta. Maamme rataverkolla on edelleen lukuisia osuuksia, jotka ovat herkkiä routimiselle. Routimisen johdosta liikenteen nopeuksia ja akselipainoja joudutaan rajoittamaan, minkä vuoksi automaation mukanaan tuomia hyötyjä ei voida täysmääräisesti ulosmitata. Automaation hyödyt jäävät myös toteutumatta, kun junien nopeuksia joudutaan rajoittamaan esimerkiksi stabiliteetiltään heikoilla rataosuuksilla.

Tietoliikenne

Tietoliikenneverkkoon liittyvän fyysisen infrastruktuurin osalta raportin sivulla 73 todetaan haasteena olevan, että telekaapeleiden ja sähköverkkojen tarkasta sijainnista ja niiden omistajuudesta ei ole aina tarkkaa yhteistä tietoa. Tämä seikka on puhututtanut infra-alan urakoitsijoiden keskuudessa jo vuosien ajan ja on edelleen arkipäivää infraurakoinnissa.

Etenkin taajama-alueiden ulkopuolella kaapelikarttoihin merkityt sijainnit poikkeavat huomattavasti todellisesta tilanteesta. Kun tiealueella työskennellään ja urakoitsija tarvitsee tietoja kaapelien, putkien ja johtojen sijainnista, käy liian usein niin, että kaapelinäyttöä ei saada paikan päälle tai sen saaminen kestää jopa useita vuorokausia. Kaapelinäytön sijaan verkkojen omistajat saattavat toimittaa urakoitsijalle kaapelikartan, jonka mittakaava on niin suuri, että kartasta ei esimerkiksi pysty päättämään kummalla puolella tietä kaapeli sijaitsee.

Lopuksi

Rakennusteollisuus RT ry haluaa vielä lopuksi painottaa, että liikenteen automaation edistäminen edellyttää tavoitteiden, kokeilujen ja pilotoinnin lisäksi fyysiselle liikenneverkolle osoitettavaa

riittävää investointien sekä perusväylänpidon määrärahasoa ja pitkäjänteistä toteuttamiskelpoista suunnitelmaa tavoitteiden toteuttamisen varmistamiseksi.

Syrjö Paavo
Rakennusteollisuus RT ry / INFRA ry